

ук Н. П. Ковальського к Н. Н. Улашику (публ. підгот. Ю. А. Мыцьк).

⁴ Русь–Литва–Беларусь: Проблемы национального самосознания в историографии и культурологии. По материалам

международ. науч. конф., посвященной 90-летию со дня рождения Н. Н. Улашика (Москва, 31 января 1996 г.). – Москва, 1997. – С. 245–286.

⁵ Миколай Улашчык. Выбранае. – Мінск, 2001. – С. 477–523.

Вадим Хмарський

ПЕРШІ ВИПУСКИ «ВІСНИКА ОДЕСЬКОГО ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ»

Упродовж 2005 р. краєзнавче життя Одеси відзначене появою двох збірок «Вісника Одеського історико-краєзнавчого музею»¹. Установа, що його підготувала і видала, є помітною інституцією у культурі міста і належить до його надбань другої половини ХХ ст. Музей відкрито у травні 1956 р. згідно з наказом Міністерства культури УРСР на базі Державного музею оборони Одеси та Одеського обласного краєзнавчого музею. Складовою частиною його фондів стали документи, друковані видання, предмети ужиткового і образотворчого мистецтва, нумізматичні колекції, зброя XVII–XIX ст., що колись входили до зібрань Одеського товариства історії і старожитностей, Музею книги, Музею «Стара Одеса» тощо.

У травні 2005 р. до 50-річчя від дня заснування ОІКМ вийшов перший випуск «Вісника Одеського історико-краєзнавчого музею». Задум його створення виник незабаром після відкриття нової постійної експозиції в 1994 р. До його практичної реалізації підходили у міру того, як колектив музею накопичував досвід роботи, знаходив однодумців і друзів, знайомився з творчими успіхами колег. Нарешті вирішили видавати свій періодичний орган, який би міг зацікавити як вченого, який досліджує прояви історичних закономірностей на місцевих матеріалах, так і краєзнавця або літератора, які невтомно шукають сліди перебування в своєму місті і краї героя, творця експозиції, які вирішують непросте завдання складання образу часу з матеріальних свідоцтв, що збереглися, викладача, що прагне зробити свій предмет змістовнішим і привабливішим для слухачів – тих, кому необхідний музей.

Назву збірки статей обрано не випадково. Адже у 1924–1930 рр. видавався «Вісник Одеської комісії краєзнавства при Українській академії наук», в якому публікувалися праці археологів, істориків, етнографів, краєзнавців². Тому, певною мірою, сучасне видання можна вважати продовжувачем справи, розпочатої у «золоте десятиліття» краєзнавства у нашій країні.

І ось ми тримаємо у руках два нові випуски широкоформатного з м'якою ошатно оформленою обкладинкою видання – «Вісника Одеського історико-краєзнавчого музею». Відзначимо високу

якість продукції, притаманну одеському видавництву «Астропринт», з-під верстата якого виходять солідні, зокрема, університетські книги. На обох збірках подано зображення Преображенського собору з пам'ятником М. С. Воронцову з гравюри Ю. Берндта, виданої у Німеччині наприкінці 70-х рр. XIX ст. (принагідно зауважимо, що музей причетний до видання якісного зібрання гравюр – саме звідти, очевидно, зображення і запозичено)³. Зазначимо, що і за змістом обидва випуски дечим схожі, проте є в них і відмінне.

До першого випуску (99 сторінок разом із «Змістом») включено статті тільки співробітників музею (18). У 20 публікаціях вони розкрили історію і сучасний стан музейної справи і краєзнавчого руху на Одещині, значення музейних зібрань у вивченні історії регіону, збагаченні і розвитку вітчизняної культури, місце експозиції в системі народної освіти і просвіти, вихованні патріотичних почуттів. Крім статей суто музеєзнавчої проблематики у ньому можна виділити дослідження з палеографії, етнографії, джерелознавства, архівістики, некрополізнавства, біографістики.

У другому випуску (107 сторінок загалом), який вийшов у грудні 2005 р., коло авторів кількісно майже не змінилось (17). Проте в ньому з'явилася низка авторів – істориків, краєзнавців – з-поза меж музею. Другий випуск, названий також ювілейним, має суттєву позитивну відмінність від попереднього – його чіткіше структуровано і в ньому виділено п'ять розділів: «До історії півдня України», «З музейних колекцій», «До 60-річчя Великої Перемоги», «Рецензії», «Хроніка та публікації». Відбулася деяка зміна і в тематичному характері збірки – музеєзнавства стало дещо менше. Проте це не вплинуло на загальну спрямованість видання, а, навпаки, розширило його обрії, оскільки воно передбачає не лише зосередження уваги на власному зібранні чи історії, а й залучення досліджень, які або фрагментарно використовують речові, зображальні, писемні джерела музею для ширших студій, або надають контекст чи тло, на якому творилася історія установи чи її фондоутворювачів.

Зміст обох випусків «Вісника» вказує перспективність долі цього видання. Слід лише дорікну-

VIII. Бібліографія, рецензії, повідомлення

ти редколегії за відсутність нумерації випусків. Адже саме вона мала переконати громадськість у серйозності намірів його творців. Видання виходить двома мовами (українською і російською) і як позитив відзначимо чотириразове збільшення у другому випуску кількості публікацій державною мовою, що реальніше відбиває обсяг її функціонування серед наукового і просвітницького загалу міста.

Сподіваємось, що надалі науково-методичне значення «Вісника» зросте, але збережеться щирість спілкування, сполучною ланкою якого ста-

нуть історичні реліквії, пам'ятки культури – свідоцтва епох, що минули, але залишаються для нас загадкою – тим і приваблюють.

¹ Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею. – О.: Астропринт, 2005. – 99 с.; Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею. Грудень 2005 р. Спецвипуск до 50-річчя з дня заснування музею. – О.: Астропринт, 2005. – 104 с.

² Див.: Вісник Одеської комісії краєзнавства при Всеукраїнській Академії наук, 1924–1930: Систематичний розпис змісту / Упоряд. Л. О. Жирнова; авт. вступ. ст. Зленко Г. Д. – О.: Друк, 1999. – 40 с.

³ Одеса в произведениях графики XIX века / Составит. В. В. Солодова. – О., 1997. – С. 121.